

GÖTEBORGS UNIVERSITET
UTBILDNINGS- OCH FORSKNINGSNÄMNDEN FÖR LÄRARUTBILDNING

KURSPLAN LPE110
Gäller fr.o.m. ht 07

LPE110, Samhällspedagogik I, 30 högskolepoäng

Community Outreach in Teaching I, 30 higher education credits

Grundnivå/First Cycle

1. Fastställande

Kursplanen är fastställd interimistiskt av Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning 2007-05-24 och gäller fr o m höstterminen 2007.

Ansvarig institution: Institutionen för socialt arbete

Medverkande institution: Institutionen för pedagogik och didaktik

Utbildningsområde: Samhällsvetenskapligt 75 %, Undervisning 25%

2. Inplacering

Kursen ingår i Lärarprogrammet som första termin i inriktningen Samhällspedagogik och kan ges som fristående kurs. Kursen kan komma in såväl tidigt som sent i utbildningen. Efterföljande kurs: LPE210. Kursen riktar sig till blivande lärare med inriktning mot förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, gymnasieskola och vuxenutbildning. Inriktningen förbereder också för samhällspedagogisk verksamhet inom andra samhällsliga sektorer.

3. Förkunskapskrav

För tillträde till kursen krävs grundläggande behörighet för högskolestudier och Sv B/Sv2 B, En B, Sh A, Ma A eller motsvarande kunskaper.

4. Innehåll

Kursen har som övergripande syfte att etablera samhällspedagogiken som utbildningsmässig inriktning och pedagogisk praxis i att den

1. bidrar till utvecklingen av ett aktivt medborgarskapande, som innefattar såväl medborgaren i allmänhet som den professionelle, en utveckling som siktar mot att göra människan till en medveten, aktiv, delaktig och reflekterande praktiker

2. bidrar till utvecklingen av ett socialt entreprenörskapande – genom att underbygga ett socialt företagsamt lärande, genom att skapa goda villkor för att göra sociala uppfinningar, genom att stimulera en kreativ resursanvändning och genom att göra projektorganisering till en naturlig arbetsform
3. genom ett aktivt skapande av goda arbets- och studiekulturer bidrar till en hållbar utveckling på individ-, grupp- och organisationsnivå, liksom i omvärlden i övrigt
4. bidrar till att utveckla ett aktivt engagemang i relation till det omgivande samhället i form av deltagande i ett samhällsbyggande som präglas av strävan mot social sammanhållning, mellanmänsklig solidaritet, fördjupad demokrati och respekt för mänskliga rättigheter,

och på detta sätt stärker samhällspedagogiken som

- a. ett pedagogiskt förhållningssätt (oberoende av yrkesområde, ämne/inriktning eller nivå),
- b. egen inriktning (och eget ämne inom förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, gymnasieskola och vuxenutbildning),
- c. en central kompetens för arbetslags- och verksamhetsutveckling (såväl inom olika offentliga sammanhang som inom andra samhällssektorer).

De innehållsliga moment som följer är såväl samhällspedagogiska i sig, som medel för att arbeta samhällspedagogiskt. Momenten förutsätts också sammanflätas till en organisk helhet. Den inbördes ordningen dessa olika innehållsliga moment emellan, liksom sätten på vilka de behandlas kan inte definitivt preciseras i förväg, framförallt därför att kursen innehåller en betydande grad av oförutsägbarhet på grund av 1) att kursen till stora delar genomförs i nära samarbete med aktörer i omvärlden, 2) att kursen delvis bärs av ett tillvaratagande av möjligheter som öppnar sig under kursens gång och 3) för att studenternas egen delaktighet i utformandet av kursen med nödvändighet ger den en särskild prägel.

Till detta skall läggas att HFU:n är i sig en praktik, där samhällspedagogiken och dess riktningssgivande idéer söks levas konkret. Den är därutöver en viktig reflexionsarena för samtal kring kunskaper, idéer och erfarenheter som vuxit ur det ömsesidiga utbytet med VFU:platserna. Även de samhällspedagogiska projekt som bedrivs reflekteras på motsvarande sätt inom HFU:n. Denna är i sin tur såväl som fältförlagd (till en stadsdel), som verksamhetsförlagd (med utbildningslokaler i en grundskola).

Introduktion

Kort introduktion till samhällspedagogiken, inriktningens bakgrund, hittills gjorda erfarenheter och framtida utvecklingsmöjligheter.

Mottagande och bemötande

Mottagandets och bemötandets teori och praktik som bas för utvecklande av tillits- och förtroendefulla studie- och arbetsrelationer.

Arbetslagsutveckling

Om skapande och utvecklande av olika former för konstruktivt och kreativt arbete i grupp.

Konstruktiva och kreativa lärandekulturer

Om skapande och utvecklande av ett gott studie- och arbetsklimat, liksom utvecklandet av lärande organiseringsformer. Om att grunda tryggheten att konstruktivt arbeta med konflikter. Särskild uppmärksamhet ägnas frågor knutna till klass, genus, etnicitet och generation, liksom frågor rörande jämställdhet, jämlikhet och demokrati.

Samhällspedagogikens teori och praktik

Gemensamt formulerande av riktningsgivande samhällspedagogiska idéer för kursdeltagarnas egen utbildningspraktik, med särskilt fokus på den högskoleförlagda utbildningen och med beaktande av parallelliteter till den verksamhetsförlagda.

Människo- och samhällssyn

Förståelse av människan som samhällsvarelse, utifrån samhällets värdegrund och universella mänskliga rättigheter.

Bildning, kunskapssyn och lärande

Om bildning som ett sätt att forma sin utveckling som människa, pedagog och medborgare och om bildningstankens relation till olika kunskapsbegrepp och syn på lärande.

Människan och språket

Om språkets roll för förståelsen av samhälleliga fenomen i allmänhet och för förståelsen av utvecklingen av människans identitet i synnerhet.

Samtalskonst

Om människan som dialogisk varelse och det goda samtalet som grund för jämlika, demokratiska och skapande relationer.

Skrivkonst

Om skrivandet som reflekterande och kommunicerande praktik.

Organisation/organisering

Om utvecklandet av förståelsen för olika organisationskulturer och förutsättningarna för de medvetna, kollektiva och professionella organiseringar av verksamheter dessa rymmer. Särskild uppmärksamhet ägnas nätverkandets teori och praktik.

Styrdokument, lagar och förordningar

Aktualisering av nationella styrdokument, såväl som lokala och internationella med samhällspedagogisk relevans, samt relevanta delar av gällande lagstiftning.

Kartläggning av samhällspedagogiska verksamheter

Kartläggning av tidigare, aktuella och planerade pedagogiska inslag och verksamheter av samhällspedagogiskt slag med utgångspunkt från det egna VFU-sammanhanget.

Samhällspedagogisk projektverksamhet

Inom kursens ram genomförs ett eller flera mindre samhällspedagogiskt orienterade projekt, enskilt eller i grupp och kollektivt (inbegripet alla i kursen). Dessa projekt dokumenteras, reflekteras kollektivt och skapar en bas för de studenter som inom ramen för LPE210 kommer att genomföra mer omfattande samhällspedagogiska projekt.

Genomförande

Utbildningen ses som en praktik. Kursen utgör inte enbart en teoretisk förberedelse för en kommande praktik. Den skall i sig själv leva och ge uttryck åt de idéer som den samhällspedagogiska inriktningen rymmer. Parallelliteter mellan HFU och VFU ses som centrala att reflektera, nyttiggöra och vidareutveckla.

Väsentliga delar av kursen bedrivs i projektform. Att göra projektorganiseringen till en så långt möjligt naturlig arbetsform är en vägledande strävan i kursen.

Bildningsorienteringen utgör i flera väsentliga avseenden en central riktningssivande idé för hur kursen genomförs. Det innebär bland annat för samtliga innehållsliga moment att kursdeltagarnas egna erfarenheter av, kunskaper om och idéer kring dessa utgör en central utgångspunkt för behandlingen av dessa.

Kursdeltagarnas reflekterande över och begreppsliggörande av sina erfarenheter, kunskaper och idéer konkretiseras i de praktiska personliga yrkesteorier som utvecklas under kursens gång och som på olika sätt utgör utgångspunkt för samtal av olika slag kursdeltagarna och de i kursen ansvariga lärarna emellan.

Tillvaratagandet av olikheter kursdeltagarna emellan görs på olika sätt, inte minst genom utnyttjandet av varierade arbetsformer (t ex verkstäder, övningar, rollspel, seminarier, föreläsningar) och skapandet av nya.

Genom kontinuerliga utvärderingar tillvaratas gjorda erfarenheter som bidrar till vidareutveckling av kursen och studenten blir till en viktig medskapare av det egna utbildningssammanhanget.

Att utveckla eget pedagogiskt ledarskap är centralt för allt samhällspedagogiskt arbete. Därför läggs särskild vikt vid de olika slag av formansvar som kursdeltagarna tar för olika kursmoment, alltifrån planering och genomförande till utvärdering och kommunicerande av den egna verksamheten till andra.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU), 7,5 hp

Genom att utbildningen är fältförlagd och i sig själv utgör en praktik som reflekteras, såväl generellt som specifikt samhällspedagogiskt, och genom att relationerna mellan studenter, högskolelärare och lokala lärarutbildare blir nära och mer organiska, ändrar den annars tydligare distinktionen mellan högskoleförlagd och verksamhetsförlagd utbildning karaktär. Ett ömsesidigt utbyte mellan studenter, högskolelärare och VFU-ledare å ena sidan och lokala lärarutbildare och VFU-samordnare å den andra äger rum under kursen i stort, liksom i samband med genomförandet av de mer specifika arbetena med olika teman. VFU genomförs dels en dag/vecka, dels i form av en längre sammanhängande period som huvudsakligen ägnas arbete med projekten. Under VFU:n speglas teman som står i fokus i HFU:n, liksom HFU:n speglar teman som är aktuella på VFU:n. Genom att de samhällspedagogiska projekt som bedrivs därutöver kan utgå från studenternas VFU-platser, så innebär detta att VFU-delen av kursen, i snäv mening, kommer att omfatta minst motsvarande 7,5 poäng.

5. Mål

Utifrån ovanstående syften skall studenten efter avslutad kurs

- ha utvecklat ett reflekterat och kritiskt förhållningssätt/ställningstagande till hur de egna erfarenheterna i olika frågor på olika sätt berikas av beprövade erfarenheter och vetenskapliga kunskaper, liksom av medstudenter, lärare och andra involverade i den utbildningsmässiga praktiken,
- skriftligen och muntligen ha formulerat ett personligt grundat förhållningssätt till de teman som bär upp samhällspedagogiken,
- ha planerat, genomfört och utvärderat minst ett individuellt och/eller kollektivt bedrivet samhällspedagogiskt projekt,

- ha skapat en teori för det goda mottagandet och bemötandet i konkret praxis planerat, genomfört och utvärderat konkreta mottagandeinslag i kursen,
- aktivt ha bidragit till att skapa en konstruktiv och kreativ studiekultur underkursens gång,
- ha tagit del av och relaterat relevanta styrdokument till den egna samhällspedagogiska praktiken
- ha skaffat sig inblick i pedagogiska aktiviteter – exempelvis utbyten mellan skola och omvärld, samarbeten mellan skola och andra samhällsaktörer, verksamheter och myndigheter – som kan ses som möjliga inslag i en mer medveten och systematiserad samhällspedagogisk praktik och därtill själv inom ramen för projektverksamheten ha utvecklat sådana,
- aktivt ha deltagit i och bidragit till att utveckla i första hand den högskoleförlagda delen av kursen, men också så långt möjligt tillsammans med lokala lärarutbildare till att utveckla den verksamhetsförlagda delen,
- aktivt ha deltagit i att utifrån gjorda formativa utvärderingar lägga schema för fortsättningen av kursen,
- ha tagit formansvar för, planerat, genomfört och utvärderat olika inslag i kursen (exempelvis föreläsningar, seminarier, utvärderingar, workshops, rollspel, värderingsövningar),
- ha etablerat ett personligt grundat lokalsamhälleligt nätverk som kan bli till inspiration och stöd till att i samarbete utveckla, genomföra och utvärdera samhällspedagogiska projekt.

6. Former för bedömning

Redovisning sker fortlöpande under kursens gång, dels genom att studenterna skriftligt formulerar sina personliga praktiska samhällspedagogiska yrkesteorier, dels genom att de dokumenterar det/de samhällspedagogiska projekt som genomförts. Kring dessa texter genomförs olika former av samtal, diskussioner och utbyten med kursdeltagare, i kursen ansvariga lärare och involverade yrkesföreträdare.

Kursen avslutas med att var och en i skrift formulerar sin egen personliga praktiska samhällspedagogiska yrkest teori. Dessa texter läggs till grund för organiserade utbyten bland kursdeltagarna och ansvariga lärare i kursen.

VFU-delen examineras i samråd med VFU-ledare.

En förutsättning för godkännande, förutom att man visat att man uppnått kursens mål, är att man aktivt deltar i kursens samtliga moment och bidrar till utvecklandet av desamma. För bedömning skall underlaget vara sådant att individuella prestationer kan särskiljas. Student som underkänts två gånger på samma examination har rätt att få en annan examinator utsedd. Begäran skall vara skriftlig och institutionen har att bifalla sådan begäran om det är praktiskt möjligt.

6. Betyg

Antalet betygsgrader är tre: Underkänd, Godkänd och Väl godkänd. För betyget Väl godkänd på kursen krävs att man är väl godkänd på kursen i dess helhet.

7. Kursvärdering

Utbildningen i sig ses som en praktik, en samhällspedagogisk praktik. Som sådan är den parallell till den samhällspedagogiska yrkespraktik den har ett aktivt utbyte med och som den utbildar för. Det kontinuerliga och formativa utvärderandet av utbildningen blir därför av central betydelse, såväl för utbildningen i sig som för utvecklandet av en reflekterande kompetens som är grundläggande för det samhällspedagogiska arbetet. Att ta tillvara på, vidareutveckla och nyskapa former för ett reflekterat tillägnande av erfarenheter som görs blir i sig till ett centralt kursinnehåll. Att låta många röster på ett demokratiskt sätt komma till uttryck är en kärnfråga vad gäller ett medvetet, meningsfullt och produktivt organiserande och utvecklande av varje form av samhällspedagogiskt arbete. Inom kursens ramar gäller detta såväl för de högskoleförlagda som för de verksamhetsförlagda delarna och, inte minst, för relationen dessa båda idealt organiskt sammanhängande delar emellan. Genom dessa kontinuerliga formativa utvärderingar ges kursen en form av löpande kvalitetsbedömning.

Som avslutning på kursen utvärderas denna i dess helhet av studenter, deltagande högskolelärare och kursansvariga tillsammans. Vid planeringen av påföljande kurstillfälle skall det dokumenteras hur resultaten av utvärderingen har tagits till vara.

9. Kurslitteratur

Se separat litteraturlista.

10. Övrigt